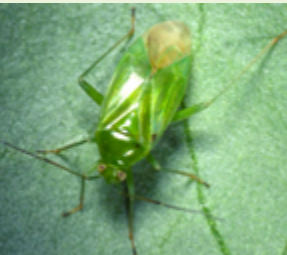


# Schadelijke en nuttige wantsen in de glastuinbouw

	Adult	Nimf	Schadebeeld	Kenmerken	Levenswijze	Waardplanten	Schade - Nut
<b>Behaarde schaduwwants</b> <i>Lygus rugulipennis</i> <i>Schadelijk</i>				4,7-5,7 mm groot. Dof uiterlijk door dichte beharing. De soort is lastig te determineren door een variabel kleurpatroon op het scutellum en de vleugels. De antennes zijn bruin, zwart met lid 2 iets lichter van kleur. Het membraan is bruinachtig met onduidelijke, lichte vlekken. Geelgrijze tot bruine poten. Dijen hebben twee bruine ringen. Schenen met zwarte stekels en bruin gevlekt.	De soort overwintert als adult. Deze diapauze van adulten kan al vanaf september optreden. De eieren worden in zacht plantweefsel afgezet. De piek van waarnemingen ligt buiten in augustus wanneer de tweede generatie volwassen is. Deze volwassenen migreren op warme zomervonden tussen 18 uur en 1 uur 's nachts en kunnen dan in kasteelten terecht komen en schade veroorzaken.	Deze wants heeft een ontzettend brede waardplantenreeks van wel meer dan 400 plantsoorten. Onder deze soorten vallen veel land- en tuinbouw gewassen zoals aardappel, aardbei, aubergine, komkommer, paprika, chrysant en gerbera. Buiten kassen kan je de soort veel vinden op Luzerne, gele mosterd, echte kamille en zonnebloem.	Veroorzaakt sterke vergroeiingen bij planten door aanprikken groeipunten. Hoewel de behaarde wants als plaag wordt beschouwd, is de soort ook een predator. Net als de meest miriden is het een omnivoor en kunnen de wantsen ook van prooien zoals bladluis leven.
<b>Brandnetelblindwants</b> <i>Licoris tripustulatus</i> <i>Schadelijk</i>				3,8-5 mm groot. Bruin gekleurd met helder geel hartje (scutellum). Bij overwinterde adulten is dit oranje gekleurd. Geblokte poten en antennes. De voorvleugels zijn zwart met een witte tot geeloranje dwarsband. Het membraan (vliezig deel v.d. voorvleugel) is donker.	De soort overwintert als adult in strooisellagen en maakt normaal gesproken één generatie per jaar. Eieren worden in plantmateriaal afgezet.	De wants wordt op diverse planten waargenomen, maar plant zich waarschijnlijk uitsluitend voor op brandnetel. De wantsen kunnen schade geven in paprika, aubergine en komkommer.	In paprika veroorzaakt de soort een "bossige" groei en vruchtschade door het aanprikken van vruchten.
<b>Groene appelschaduwwants</b> <i>Lygocoris pabulinus</i> <i>Schadelijk</i>				5-6,7 mm groot. Helder groen van kleur. Opvallend lange groene antennes. Antennesegment 2 is bij de top bruinachtig, segment 3 en 4 zijn donker. Het halsschild is glad. Groene voorvleugels. Het membraan (vliezig deel v.d. voorvleugel) is licht gekleurd met groene aders. Groene poten. De top (onderkant) van de schenen en de voeten (tarsi) zijn bruinachtig met schuine overlap van segmenten.	De soort overwintert als ei in scheuten van houtige gewassen zoals appel, peer, bes, linde, meidoorn en Prunus. Gewoonlijk twee generaties per jaar. De volwassen wantsen van de voorjaarsgeneratie leggen hun eieren op kruiddachtige gewassen. Vrouwtjes die na juli volwassen worden, leggen hun (winter-) eieren op houtige planten. Er is een piek van volwassen stadia in juni en augustus.	Eieren worden afgezet in houtige gewassen. De lijst van potentiële kruiddachtige zomerwaardplanten is omvangrijk met meer dan 100 waardplanten uit 29 plantenfamilies. De wantsen worden op diverse planten waargenomen. Zo zijn ze bijvoorbeeld vaak te vinden op schermbloemigen wanneer deze in bloei staan.	Wordt incidenteel in kassen waargenomen, maar lijkt zich niet op kasgewassen te kunnen ontwikkelen. Ze prikken de groeipunten van paprika, komkommer en aubergine aan en geven daar een typisch schadebeeld met veel gaten in de bladeren. In buitenteelten is de soort een belangrijke plaag in appel, peer en zachtfruit.
<b>Nesidiocoris tenuis</b> <i>Schadelijk</i>				Ongeveer 5-6 mm groot. Helder groen van kleur. Antennes licht groenachtig, segment 1 zwart met lichte basis en top, segment 2 basis zwart en bij de top vaak donker, segment 3 bij de basis donker. Zwarte nek. Witte voorrand op het pronotum. Het scutellum is groen met aan de zijkant twee lichtgekleurde vlekken. De voorvleugels zijn doorschijnend. Het membraan kleurloos met donkere aders. Poten zijn licht groen met zwarte knieën.	Mediterrane soort gaat niet in diapauze. Populaties zijn jaarrond in belichte kasteelten tomaat aanwezig. Eieren worden in zacht plantweefsel afgezet.	Kan zich voortplanten op diverse kruidige en behaarde planten, maar in kasteelten in Nederland uitsluitend aanwezig in tomaat.	De wantsen worden in Zuid-Europa ingezet als biologische bestrijder van oa witte vlieg en tomatenmineermot in tomaat. Deze soort is echter een omnivoor en voedt zich naast prooien ook met plantmateriaal. In tomaat resulteert dit in necrotische ringen en groeiomsormingen.
<b>Zuidelijke groene schildwants</b> <i>Nezara viridula</i> <i>Schadelijk</i>				Volwassen insect 11,5-16,5 mm groot. Egaal groen, maar winterstadia bruin gekleurd, lichte vleugelmembraan, rij van drie kleine witte stippen met aan uiteinden twee zwarte stippen op de voorrand van het scutellum (schildje onder kop). Halsschild en kop soms met geel/oranje zoom. Rugzijde nimfen opvallend gevlekt.	Komt algemeen voor in het mediterrane gebied, sinds 2013 ook veelvuldig in Nederland. Soort overwintert als adult, oa in kassen en gaat in diapauze. Eieren worden in pakketjes op plantmateriaal afgezet.	De wants heeft een zeer brede waardplantenreeks en een voorkeur voor planten die zaden en vruchten vormen.	In Nederland lijkt deze wants vooral schade te veroorzaken bij gerbera, paprika, aubergine en komkommer. Schade wordt vooral veroorzaakt door nimfen die zich voeden met de vruchten en door het verwelken van de planten bij hoge dichtheden van nimfen in de groeipunten.
<b>Groene schildwants</b> <i>Palomena prasina</i> <i>Schadelijk</i>				Volwassen insect 11-14 mm groot. Egaal groen, maar winterstadia bruin gekleurd, donkere vleugelmembraan, segment vier en vijf van de antennes deels rood.	Komt algemeen voor in Nederland. Overwintert als adult en wordt het hele jaar door gevonden, maar de meeste waarnemingen komen uit de periode maart tot november met een piek in de maanden juli, augustus en september	brede waardplantenreeks	De soort komt incidenteel in kassen voor. Ze kunnen zuigschade veroorzaken en een stankgeur achterlaten op vruchten.
<b>Bruingemarmerde schildwants</b> <i>Halymorpha halys</i> <i>Schadelijk</i>				Adult ongeveer 1,7 cm lang en ongeveer net zo breed. Het achterlijf is zwart-wit gezoomd. Op de membraamvleugels zitten langwerpige zwarte vlekken. Zwarte antennes met witte banden aan het eind van het vierde en begin van het vijfde segment. Vijf lichte punten op het pronotum. De poten zijn zwart met wit.	Deze invasieve exoot heeft zich inmiddels gevestigd in Nederland en overwintert als adult. Eieren worden in pakketten op planten afgezet.	De wants heeft een zeer brede waardplantenreeks en een voorkeur voor planten die zaden en vruchten vormen.	In Nederland heeft deze invasieve exoot nog geen schade veroorzaakt in kasteelten, maar in Italië zijn er meldingen van schade in paprika. In fruit zoals appel, peer en kers prikken ze jonge vruchten aan, waardoor het fruit niet goed afrijpt.

# Schadelijke en nuttige wantsen in de glastuinbouw

	Adult	Nimf	Schadebeeld	Kenmerken	Levenswijze	Waardplanten	Schade - Nut
<b>Bosandoornblindwants</b> <i>Macrolophus pygmaeus</i> Nuttig				3,1-3,9 mm groot. Antenneselement 1 is zwart. Segment 2, 3 en 4 zijn witachtig geel. Een lichtgroene wants. Fijn witachtig behaard. Lichtgroene kop met een zwarte streep achter de ogen. Lichte, groenachtige poten.	Inheemse omnivore wants die zich voedt met zowel prooi als plantmateriaal. De wantsen worden in kasteelten uitgezet waarbij er geen diapauze optreedt. Eieren worden in zacht plantweefsel afgezet.	Vestigt zich in kassen goed in tomaat, aubergine, paprika en gerbera.	De wants vormt de basis voor biologische bestrijding van plagen in tomaat en aubergine zoals spint, wittevlies, bladluizen en rupsen. In tomaat kunnen hoge dichtheden tot bloemabortie leiden. In gerbera resulteren hoge dichtheden in korte bloemstelen en bloemuitval.
<b>Zwervende bochelwants</b> <i>Dicyphus errans</i> Nuttig				4,4-5,2 mm groot. Antennes bruinachtig tot zwartbruin. De kleur van de wants varieert van geelgrijs tot donkerbruin. Zwarte kop met lichte strepen langs de ogen. Het pronotum is bruin met een witte middenstreep. Het scutellum is donkerbruin tot zwart met aan de zijkant twee wigvormige lichtgekleurde vlekken. De voorvleugels zijn bijna doorschijnend. Het membraan is kleurloos. De dijen van de lichtbruine poten hebben zwarte vlekjes.	Inheemse omnivore wants die zich voedt met zowel prooi als plantmateriaal. De wantsen worden in kasteelten uitgezet waarbij er bij weinig licht diapauze kan optreden. Eieren worden in zacht plantweefsel afgezet.	Vestigt zich in kassen goed in tomaat, aubergine, en gerbera.	De wants kan een belangrijke bijdrage leveren aan de bestrijding van diverse plagen zoals wittevlies, bladluizen, rupsen en Nesidiocoris tenuis. In tomaat kunnen hoge dichtheden tot vruchtschade leiden. In gerbera resulteren hoge dichtheden in bloemschade.
<b>Orius laevigatus</b> Nuttig				Adult 1,4-2,4 mm groot. Ovale vorm. Pronotum met 4 duidelijke haren in de hoeken. Voorvleugel bruinachtig, waarbij het doorzichtige deel van de vleugel voor een deel kleurloos en voor een deel bruin is. Poten soms geheel geelachtig of licht geelbruin bij beide geslachten, achterste poten vaak licht bruin.	Legt eitjes in plantenweefsel in stengels, bladstelen en aan onderkant blad in nerven. Is polyfaag, eet trips, maar ook bladluizen, spint, witte vlieg of eieren van motten. In stuifmeel houdende gewassen kunnen ze een populatie opbouwen. Zit vaak in de bloemen.	Vestigt zich goed in kassen in paprika, waar ze zich voeden met stuifmeel, nectar en trips. Ze kunnen zich op diverse bloeiende gewassen met stuifmeel en zacht plantweefsel voor eileg vestigen.	Deze wants is zeer belangrijk voor de bestrijding van trips in paprika, maar kan met het aanbieden van voedsel (Artemia, Ephestia) zich ook goed vestigen in andere gewassen zoals chrysantheem en gerbera. Bij een goede preventieve vestiging kunnen ze ook bijdragen aan de bestrijding van witte vlieg, bladluizen en eieren van motten, maar het succes hiervan is zeer gewasafhankelijk.
<b>Orius majusculus</b> Nuttig				Soort duidelijk groter dan O. laevigatus, adult 2,6-3 mm en ovaal lang. Pronotum langgerekt, sterk trapeziumvormig, zonder lange haren. Voorvleugels geel tot donkerbruin. Het doorzichtige deel is kleurloos. Poten geel, met gedeeltelijk donkere dijen.	Legt eitjes in plantenweefsel. Soort meer bladwoning dan O. laevigatus. Is polyfaag, eet trips, maar ook bladluizen, spint, witte vlieg of eieren van motten.	Leeft oorspronkelijk in vochtige biotopen, wilg en allerlei kruiden. Kan zich niet ontwikkelen op alleen plantaardig voedsel.	Dit is een generalistische predator die kan bijdragen aan de bestrijding van trips, witte vlieg, bladluizen en eieren van motten. De soort kan een aanvulling zijn op O. laevigatus, omdat ze een minder sterke voorkeur hebben voor bloemen.
<b>Orius minutus</b> Nuttig				Adult 2,2-2,5 mm groot. Pronotum langgerekt, sterk trapeziumvormig met de voorste hoeken kort afgerond. Pronotum zonder lange haren en in het onderste deel in de dwarsrichting fijn gerimpeld. Voorvleugels geel tot donkerbruin. Het doorzichtige deel is kleurloos. Poten variabel in kleur van kleurloos, licht geel tot donker bruin, achterste dijen deels donker.	Legt eitjes in plantenweefsels. Is polyfaag, eet trips, maar ook bladluizen, spint, witte vlieg of eieren van motten.	Leeft op loofbomen, struiken en onderliggende kruiden.	Dit is een generalistische predator die kan bijdragen aan de bestrijding van trips, witte vlieg, bladluizen en eieren van motten. De soort kan een aanvulling zijn op O. laevigatus, omdat ze een minder sterke voorkeur hebben voor bloemen.
<b>Podisus maculiventris</b> Nuttig				De adulten zijn grofweg 8,5 tot 13 mm groot, bruin gekleurd met twee duidelijke stekels aan de zijkanten van het dekschild. Nimfen zijn oranje/geel gekleurd met rode strepen.	Eieren worden willekeurig afgezet, zowel in het gewas als daarbuiten. De net uitgekomen nimfen (N1) bewegen nauwelijks, vanaf N2 beginnen de nimfen naar prooi te zoeken. Pakt met gemak grotere prooi (rupsen, andere wantsen) dan het eigen lichaam.	Komt niet voor in Nederland.	Exotische bestrijder (oorsprong Noord-Amerika) met toelating in Nederlandse kassen. Deze wants is een uitstekende bestrijder van rupsen en de Zuidelijke groene schildwants Nezara viridula.